

DATUM
2009-09-23
ERT DATUM
2009-06-15

DIARIENR
2009/142-4
ER BETECKNING
U2009/4049/S

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet (Ds 2009:25)

Statskontoret avgränsar sitt yttrande till de frågor som rör kvalitet och tillsyn.

Huvudmän och ansvarsfördelning

Statskontoret tillstyrker förslaget att kravet på en kommunal skolplan och lokal arbetsplan avskaffas. Statskontoret instämmer i skollagsberedningens bedömning att det är en kommunal angelägenhet hur den vill planera sin skolverksamhet.

Kvalitet och insyn

Statskontoret avstyrker att kravet på obligatoriska kvalitetsredovisningar avskaffas.

Enligt Skollagsberedningen medför en förstärkt inspektionsverksamhet och fler nationella prov att kravet på obligatoriska kvalitetsredovisningar kan avskaffas och ersättas med mer generella bestämmelser. Statskontoret anser emellertid att det finns både ett nationellt och ett lokalt intresse av att behålla kravet på kvalitetsredovisningar.

Kvalitetsredovisningen innehåller viktig information om skolan som på detta sätt görs tillgänglig för allmänheten. Till exempel ger kvalitetsredovisningar elever och deras föräldrar insyn i skolans verksamhet och större möjligheter att göra medvetna skolval.

Enligt Statskontoret underlättas också sannolikt Skolinspektionens arbete med kvalitetsgranskning och tillsyn av ett författningsreglerat självvärderingsinstrument. Kvalitetsredovisningarna utgör därmed ett viktigt underlag för en nationellt likvärdig kvalitetsgranskning och tillsyn.

Utifrån Statskontorets bedömning kan kvalitetsredovisningar också användas som ett styrinstrument när särskilda frågor, som annars riskerar att nedprioriteras, behöver lyftas fram. Det kan exempelvis handla om tillgänglighetsfrågor eller särskilt stöd

Mot bakgrund av Skolverkets rapport, som ju också skollagsberedningen hänvisar till, om kommuners och skolors bristande intresse och kunskap när det gäller uppföljning och utvärdering, ser Statskontoret en påtaglig risk att kvaliteten på skolornas kvalitetsuppföljning försämras om de obligatoriska kvalitetsredovisningarna avskaffas.

I stället för att avskaffa kvalitetsredovisningarna, bör regeringen, enligt Statskontorets uppfattning, överväga att ge Skolverket i uppdrag att utveckla sitt stöd till kommunerna i deras kvalitetsarbete.

Tillsyn

Statskontoret ser positivt på förslaget att författningsreglera tillsynen, uppföljningen samt utvärderingen över skolväsendet i skollagen. Statskontoret saknar dock en närmare beskrivning av skillnaderna mellan dessa verksamheter. Detta kan bl.a. leda till att huvudmännen har svårt att se vilken information som ska lämnas till Skolverket som ett led i den nationella uppföljningen och utvärderingen respektive till Skolinspektionen som ett underlag för dess tillsynsverksamhet.

Vidare har inte Skollagsberedningen, enligt Statskontoret, gjort en djupare analys av den statliga tillsynen, vilka områden som den omfattar och hur den avgränsar sig till den tillsyn som utövas av skolhuvudmän och i förekommande fall, andra myndigheter. Enligt Statskontorets bedömning har skollagsberedningen därmed underskattat de oklarheter som kan uppstå och vilka konsekvenser det kan få för den enskilde eleven.

Tillsyn av skolors tillgänglighet

Inför det fortsatta beredningsarbetet vill Statskontoret uppmärksamma skollagsberedningen på oklarheter i regleringen av den statliga tillsynen av tillgängligheten i skolorna.

Trots att det finns flera olika lagar som berör den fysiska tillgängligheten i skolans lokaler finns det en otydlighet i Skolverkets och Arbetsmiljöverkets ansvarsområden som kan leda till att tillsynen över skolors tillgänglighet blir otillräcklig och drabbar därmed den enskilde elevens rätt till likvärdig utbildning. Arbetsmiljöverket ansvarar för skolans psykosociala och fysiska

miljö, men utövar endast tillsyn på förekommen anledning, dvs. när en brist påtalas. Skolan ska enligt grundskoleförordningen ha ändamålsenliga lokaler, men det är oklart hur detta begrepp förhåller sig till arbetsmiljölagstiftningens krav på tillgänglighet. Vid Skolinspektionens tillsyn ingår inte tillgänglighet i begreppet ändamålsenliga lokaler mer än i ”uppenbart anmärkningsvärda fall”. Skolor är inte heller publika lokaler, vilket innebär att bestämmelserna om enkelt avhjälpna hinder enligt plan- och bygglagen inte är tillämpliga för dem.

Enligt Statskontorets mening innebär det ovanstående att det finns anledning för regeringen att se över hur skollagen, så långt det är möjligt, kan precisera och förtydliga tillsynsansvaret när det gäller elevernas psykosociala och fysiska miljö.

Generaldirektör Yvonne Gustafsson har beslutat i detta ärende. Forsknings- och utredningschef Laura Hartman och utredare Anita Bashar Aréen, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Yvonne Gustafsson

Anita Bashar Aréen